



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis  
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus  
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,  
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

**Raemond, Florimond de**

**Coloniae Agrippinae, 1655**

caput decimum secundum. De imaginum usu, ob quem multi Catholicam  
religionem repudiarunt.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-10880**

etiam ad populum è verbo Dei, uti iactabant, declamantes, & novas fundantes Ecclesias. Constat certe, Anno M. D. XL. in omni horum numero vix quemquam litteratum fuisse. Satis illis erat, si nouum Testamentum vulgari lingua legere, & in eptis quibusdam ratiunculis Catholicorum dogmata impugnare & in dubium reuocare, omnia deniq; suo more explicare possent. Ecce ex quam tenuibus iuris ad tantam magnitudinem progressa sit hæresis! Et quamvis istorum hominum quibus contra Catholicam fidem utebantur, leuia admodum essent & futilia argumenta, eadem tamen ad multorum implicandas conscientias nimis magnam vim habuerunt, eorum præsertim, quibus melior deinde instructio non obtigisset.

## DE IMAGINVM VSV, OB QVEM multi Catholicam religionem repudiarunt.

### CAPVT XII.

#### ARGVMENTVM.

- I. Imaginum seu statuarum vsus in Ecclesia, Caluini-  
stis præcipuus rebellionis prætextus.
- II. Vox Imago male pro Idolo sumitur.
- III. Dei præceptum de Idolis quomodo intelligendum.
- IV. In Deum nulla cadit contrarietas aut repugnantia.
- V. Imagines apud Christianos in honorem Dei erecta.
- VI. Ad quid conducant.
- VII. Caluinista Dei confracta imagine, diaboli integram relinquunt.
- VIII. Quomodo Catholici Sanctorum imaginibus v-  
tantur.

**V**NA ex præcipuis causis, ob quas multi ex clarissima Ecclesie luce in spissas hæreses & errorum tenebras præcipitarunt, illa erat, quod dicerent, honorem vni Deo debitum, à Catholicis imaginibus tribui. Quum enim in Biblijs legissent illud, *Nefacias tibi imaginem, &c.* (quod tam incepte verum quam male intellectum est) statim Catholicos veluti idololatrias condemnabant, Ecclesiam idololatriæ synagogam appellantes, ut qua di lignei & lapidei adorarentur: quam rem infamiam plenam & Deus ipse summe oderit, & o-

mnes veri Christiani semper vehementer sint detestati. Quare illo præcepto, *Nefacias tibi imaginem, &c.* auditorum aures in omni fere sermone obuerberabant, atque eo vno Catholicos nihilo paganis & idololatriis meliores esse, conuinci posse asserabant: quos tamen non Catholicos, sed Papistas appellabant, nouo quidem nomine, sed cuius pudere neminem debeat; quum nihil aliud eo significetur, quam Catholicos spirituales esse infantes Sanctissimi Domini nostri Papæ, Dei in terris Vicarij.

II. Noui illi Bibliorum traductores atque interpretes, vel corruptores potius, ut in plerisque alijs locis libidini suæ contra conscientiam nimis indulserunt; ita tam in capite IV. Deuteronomij quæ alibi voci *Idolū, imaginis* nomen substituerunt; quasi nescientes scilicet, *Imaginem* genus esse, ut Dialectici vocant, *Idolum* speciem; speciem vero sub genere, non autem genus sub specie comprehendit. Quid, quod in Gallica etiam lingua vox *Idolum* semper in malam partem sumitur, non ita *Imago* Nam & Iesus Christus Dei Imago; & homo quantumuis vilis & abiecta creatura ad Dei Imaginem conditus dicitur. *Imaginum* vsus est, ut & templis ornamento sint, & ijs quorum res gestas & victorias repræsentant. *Idola* vero ideo eriguntur, ut animos hominum ad sacrilegum falsorum deorum cultum abducant. Quin etiam *Idolum*, ut D. Paulus testatur, nihil est, quia rem scilicet quæ non est repræsentat. Etiam pueris in schola notum est, *Imaginem* semper ad aliquid referri; *idolum* vero ad nihil aliud quam ad seipsum. Eustathius in XI. *Odyssæ*, *Idolum* esse ait velut *umbram* quandam, aut mente conceptum phantasma, quod veri nihil in se habet. Et hinc illorum quos pagani adorant deastrorum statuarum, *idola* appellata sunt: quæ licet materia & certa forma constent, nihil tamen quod in rerum sit natura, sed vanum tantum, & id quod numquam Deus fuit, immo ne id quidem quod illis adumbratur, repræsentant.

III. Præceptum vero de *Idolis* non faciendis aut colendis, quod à Deo populo recens ex *Egypto* educto datum fuit, de illis tantum quæ *Egypti* adorabant, *idolis* intelligendum est. Quia enim verendum erat, ne populus diuinitus electus, ex longa *Egyptiorum* consuetudine & cohabitatione contagionis aliquid traxisset, eoque facile ad falsos Deos colendos abduci posset; impietati huic non sine grauissima causa per præceptum hoc occurrere voluit. Sed age. Aut Deus hoc mandato omnes imagines prohibuit, aut aliquas tantum, eas

nimirum quæ diuinæ gloriæ derogant. Alterutrum horum aduersarij concedant oportet. Atqui primum verum esse non potest: quum Deus sibi ipse non repugnet, nec contraria præcipiat. Quomodo vero Deum repugnantia & iniustitiæ nota liberabimus, si eos tamquam idololatras ab ipso puniendos fore dicamus, qui exemplum ipsius sequuntur & imitantur? Numquid enim Deus, etiam post latum decalogum, Cherubinos humana facie in templo suo collocari, æreum serpentem in ligao ad crucis formam erigi, aliaque opera quorum usus in templo & ad sacra futurus erat, bouem, leonem, &c. specie fieri voluit? Circumfer oculos per totum illud stupendi operis Salomonis templum. Vbiq; imagines sculptæ occurrunt: vt caput VI. lib. III. Regum legenti facile apparebit.

IV. Lubenter vero fatemur & credimus, Deum nequaquam sibi posse repugnare, vt qui semper idem sit sibi que similis. Hinc Plato non immerito Poëtas & fabularum auctores è Republica sua exterminauit, quod in theatris deos sibi ipsis repugnantes, & modo in hanc modo illam formam mutatos producerent. Iouem illum mihi quis videat; modo in aureum imbrem, modo in cyncum, modo in aquilam mutatum. Tum Protea illum Virgilianum, de quo ille:

*Tum varia illudent species, atq; ora ferarum.  
Fiet enim subito spes horridus, atq; tigris  
Squamosusq; draco, & fulua ceruice Leona.*

Ex quibus sane patet, Deum omnem imaginum usum nequaquam prohibere voluisse: vt quibus ipse in templo suo locum esse voluerit, tam vt ornamentum ei aliquid afferrent, tum vt mysticæ significationi atque instructioni inferuient. Quid? quod magnus ille Propheta Daniel Deum patrem, antiquum illum dierum, omnibus fere lineamentis & coloribus nobis depingat? quamuis eadem non ignorauerit, Deum incorporalem esse, immaterialem, inuisibilem, neque vlla figura posse exprimi. Et profectò frustra omnis humana industria penicillo aut quocumque alio modo Dei nobis effigiem elaboratura erat, nisi vir ille diuinis sic depictam nobis exhibuisset. Quare credendum est, illas tantum Imagines diuino mandato prohiberi, quibus alius quam verus deus adorandus representatur, aut alius falforum Deorum cultus introducitur; quales illa idola fuerunt, quæ Aegyptii

adorarunt, itemque vitulus ille aureus à populo Israelitico confatus, Draco ille Babylonius, & infinita alia apud alias gentes. Et hoc quidem modo ipsi Iudæorum Rabini, vt apud Aben Efram in Decalogum videre est, præceptum hoc interpretantur.

Nihil horum simile imagines Christianorum habent: quæ non modo non contra Deum, sed iam eum solum finem erectæ sunt, vt hominum mentes ad Deum erigantur. Ipse Saluator noster Iesus Christus faciei suæ effigiem nobis reliquit, vt eius humanitatis contemplatione tamquam per scalam Iacob, & præcipuum nostræ salutis organum, ad cælos euecti, plenam Dei notitiam assequeremur. O verè diuinam effigiem, longe alia quam Zeuris aut Apellis manu efformatam! O cælestem tabulam: in qua diuinæ illius faciei radij nullo alio quam ipsius Dei penicillo expressi sunt.

Quis magnum illum Leonem, tantæ sanctitatis virum mentiri voluisse dicat, quando ait, vidisse se illam imaginem, & omnino talem visam, quæ humana manu fieri non potuerit? Quid? annon liceat nobis habere suæ scriptas, siue pictas, siue sculptas hominum, vel etiam cælestium naturarum effigies: quum intellectus noster tam imbecillus sit, vt nihil nisi phantasia mediante apprehendere possit hæc vero per ideas & obiectas imagines moueri necesse habeat? Et quis ille est tam diuinæ mentis, qui sine his veluti imaginum alis ad cælestium rerum contemplationem euolare possit? quod etiam si perueniret, facile tamen inde abstraheretur, nisi ab externis istis rebus subsidiū perat: vt D. Paulus docet. Quin rationem nullam video, quin ijs imaginibus quæ tam Maiestatem quam amorem diuini numinis eiusque ministrorum nobis repræsentant, eundem ad minimum honorem eandemque reuerentiam tribuere debeamus, quæ Regum ac Principum picturis, immo chirothecis & sudarijs tribui solet: quibus à plerisque flexo genu oscula impriui videmus.

IV. Nec vero obiectis eiusmodi solum homines vulgares, sed docti etiam opus habent: vt quorum animi non minus terrestrium rerum frequentis meditatione & occursum à cælestium contemplatione abducuntur. Ex obiectæ vero imaginis consideratione animus altius sese ad earum rerum, quæ per illam repræsentantur, contemplationem erigit. Nonne Pythagoras fuit qui dixit, numquam se templa ingressum, deorum contemplatione

quin magnam in intellectu & cogitationibus sentiat mutationem? Quod si miser paganus falso hoc obiecto cœlestem quandam eleuationem sentit; quid verum aliquod obiectum apud Christianum non poterit? Ea est naturæ nostræ velut in centro inferiorum creaturarum consistentis imbecillitas, vt tantum spacium quantum est inter res terrestres & cœlestes, inter visibiles & inuisibiles traicere aut emetiri nō queat, nisi alis quibusdam eleuetur. Quis vero Mōyse illo maior erit, qui faciem Dei, magnum illum & immensum tam potentiam quam gratiæ & misericordiæ solem, recto obrutu aspiceret possit? Sed bene habet. Non pauci etiam ex ipsis Ecclesiæ hostibus ab ipsa veritate coacti, fatentur hoc præcepto imaginum vsu non plane prohiberi; sed ita intelligendum esse (vt etiam in Leuitico explicatur) non adorandas esse, id est, ex imagine non esse idolum aut falsum deum faciendum. Bucerus certè post longam de imaginibus disputationem, ea à se scribi inquit, non eum in finem quod putet Christianis omnem imaginum vsu interdicitum esse; sed ideo tantum, quod earū vsu cupiata temperari, vt nihil diuinæ gloriæ & Ecclesiæ ædificationi derogetur. Idem Spangenbergius in Margarita sua Theologica dicit, idem Urbanus Regius, idem Petrus Martyr: nec plus vel minus Catholici eadem de re docent. Non ergo illa iam inter nos etiam & schismaticos quæstio est, vtrum imaginum vsus permittitur, sed tantum quibus modis & ad quid illis vtendum sit. Boque Lutherani etiam post schisma, imagines in templis retinuerunt, Crucifixi præsertim, vt etiam Angliæ regina, sicut alibi diximus.

VII. In has tamen aliasque Calvinistæ furorem suum passim effuderunt. Scribunt nonnulli, in oppido quodam Occitanæ Sangillio appellato, Calvinistas, contractis tam Iesu Christi quam aliorum Apostolorum imaginibus, Iudæ Illecebræ tantum imaginem integram reliquisse. Antuerpiæ Crucifixi contracta imagine, Geusij angeli bono cruciatio adstantis imaginem itidem confregerunt, at diaboli, impij cruciarij animam excipientis, integram reliquerunt. Idem diuersis locis factum, sicut digni historici tradunt; semperque diaboli, vel Saluatorem vel Sanctos tentantis, imaginibus partium, illorum vastatis atque abolicis. Londini Hispanus templum ingressus, quum S. Michaelis Archangeli statuam contractam, Sathanæ autem sub pedibus ipsius iacentis adhuc integram vidisset, educto gladio eam punctim ac cæsum impetens, ex-

clamasse fertur: Apage, apage scelestissime, nō plus quam ceteris tibi hic loci erit. Lindanus Episcopus Ruræmundensis testatur, quum reformationis causa diœcesiam suam obiret, vidisse se inter alia Geusiaci furoris monumenta, inter plures sanctorum contractas imagines, solius Sathanæ, tamquam virginem tentantis ibi representari, adhuc integram, quam apprehensam in terram proiecerit, inquit: Et tu hinc eiciaris, infelix Sathanæ, neque enim fas est vribi manere, vbi satellites tuū venerabiles Iesu Christi & sanctorum imagines tanto furore confregerunt.

VIII. Sed, quæso, o hæretici, ne illud dicite, nos lapides & ligna adorare. Neque enim nos in Crucifixi imagine quidquam aliud adoramus, quam quod per illam nobis representatur. Sed quid? An non ipse S. Augustinus ægrotantibus consulit, vt Crucifixi imaginem prope lectum habeat? Ne vos in cordis nostri secreta amplius quam fas est inquirete, quasi nostras ante altaria imaginibus ornata genibus insidentium cogitationes, & oculorum ac manuum voces, vt ita dicam, intelligeretis. Nec vero vetularum quarundam aut rusticæ plebis simplicitate amplius abutimini: vt quos ex responsionibus vobis non semel datis optime nostis non nescire differentiam illam quæ est inter lapidem velligam, vel ipsam figuram, & inter id quod per ipsum representatur. Quod si quis tamen sit tam supinus ac crassus qui hac in re errorem committat, is quidem error non Ecclesiæ, sed isti homini imputari debet. Docet enim Ecclesiæ, vnum solum Deum adorandum esse, imaginibus vero honorem habendum esse ob id quod representant. Sed mittamus ista, de quibus pius ille & doctus vir Ludouicus Richeomus abunde scripsit, Sed quid o suaues homines? Numquid vos ipsi idololatræ estis, qui Lutheri, Caluini & aliorum imagines in tanta habetis veneratione? Huius quidem imaginem in intimis seminatam etiam, in Gallia cubiculis diligenter videas & honorifice asseruari; illius vero in Germania non pictura modo expressam, sed tapetibus etiam intextam in fenestris, parietibus & atrijs passim & etiam ipsi librorum operimentis, Crucifixi loco impressam. At inquit, se imagines eiusmodi animi tantum causa habere. Sed o Deum immortalem: An Bèzæ curæ fuit, excruciatorum monachorum ac sacrilegorum hominum, etiam collegarum suorum icones in æs incidi, & cum vanissimorum

elogiorum lenocinio populo venditari: & ex primis illis Christianis nemini curæ fuisse putatis, ut diuina illa & celestis tam Iesu Christi quam matris ipsius, uti & Apostolorum effigies posteris traderentur? An feminam illam, a sanguinis fluxu per Christum sanatam, idololatriæ insimulabitis, quod ipsius effigiem in ære exprimi curauerit, quam à se visam Eusebius testatur? An rex ille Edeffenus superstitiosus fuit, qui Iesu Christi effigiem tanto studio desiderauit? Sed quid de supina illius vel afinina potius dicam ignorantia, qui scribere ausus est, primis quinque sæculis imaginum vsu Ecclesiæ fuisse ignotum? cuius vanitatem & mendacium historiæ eorum temporum satis superque ostendunt. Fateantur ergo, quod omnino fatendum est, imaginum vsu intelligentiam, memoriam, & voluntatem, quæ tres sunt rationalis animæ potentie, mirifice adiuuari. Per representationem namque illam res ab Salvatore nostro & Sanctis gloriose gestæ, Intellectui velut ob oculos ponuntur; ex quo deinde summa Dei in nos beneficia. Memoriarum occurrunt ac tenacius insiguntur; quorum denique recordatione, & sanctorum quorum effigies aspiciunt, exemplo Voluntatis nostræ ad Dei amorem acrius incenditur atque inflammatur.

## DE LIBERTATE VEL LICENTIA omnium hæreseon fenestra.

### CAPVT XIII.

#### ARGUMENTUM.

- I. Galli in eo Troiani similes, quod nimis facile crediderunt.
- II. Liberos hæreseos ianua.
- III. Cur dies festi à Calvinistis explosi.
- IV. Ecclesiasticorum vita & ignorantia pleraque mala nobis pepererunt.
- V. Quæ hæretici suis conatibus artificiosè præseruauerunt.
- VI. Religio suis ipsius fuit inconcussa viribus.

I. **Q**UOTIESCUNQUE miserum Galliæ nostræ quæ tam facile hæresibus aditum præbuit, statum considero (considero autem ferè quotidie) toties miserabiles illos Troianos mihi vide-

re videor, ligneum illum equum suis infortunatis manibus, incredibili studio in vrbe attrahentes; è cuius deinde utero homines armati noctu procedentes, plerisque ciuibus oppressis & occisis, vrbe nullo negotio ceperunt. Et quemadmodum Troiani quum portæ angustiores essent, quàm ut magna illa moles per eas introduci posset, suis ipsorum manibus partem muri diruerunt, & per ruinas equum illum fatalem induxerunt: eodem modo complures Catholici, postquam aliquamdiu nouæ illi & monstrosæ sectæ restitissent, tandem eam totis pectoribus acceperunt. Mirabile hæreseos venenum est, non per oculos modo, os, & nares, sed velut apertis omnibus poris, per totum corpus in animum se insinuat. Ah miseri Troiani! Ah Catholici! Quid vos Sinoni fiditis? quid vos Caluini vocem auditis? Merito vobis, ô Troiani, Græcorum; merito vobis, ô Catholici, hæreticorum munera suspecta esse debent. An opus illud Duratæum ad Migeræ honorem factum putatis? An à Caluino Dei honorem queri putatis? An æquum est fictis potius Caluini, velut alterius Sinonis lachrymis, quam fidelissimis Laocoontis, id est, legitimorum Pastorum monitis moueri? Cur non, ut ille Duratæo factò armis equo, sic vos illis hæreticorum fraude plenis machinis rationis lanceam intorsistis? Numquid non iam olim astutissimas veteris illius Vlyssis artes experti estis? Vos quidem ô Troiani, merito puniti estis, qui regis vestri filiam Cassandram vaticinandi munere ab Apolline donatam, audire nolulistis. Sed & vestra præna ista est, ô Christiani, qui à vera illa virgine, regis regum filia, illibata Christi sponsa, cui soli ille verum à falso, lumen à tenebris, & bonum à malo distinguendi gratiam contulit, aures animosque auertistis, & hæreticorum sermonibus auscultastis. Quam multi namque inter vos, quum ut Vlysses, aures cera obturare, aut velut Xenocrates suasis, ferreis in auribus inducere oportebat, ne harum Sirenum non cantus, sed incantationes audiretis, easdè non modo aperas ipsis præbuitis, verum etiã vltro easdem tamquàm amabilissimas nymphas amplexati estis, nihil loca tot animarum naufragijs infamia metuentes.

II. Ex omnibus vero nouæ religionis illecebris, quibus homines tanquam pisces hamo capere hæretici solent, nihil gratius aut iucundius animis est quam libertas illa siue licentia, quam iuuentuti præsertim illi ostendunt. Apud hos gulosus egregios causæ suæ invenit patronos. Cur quæso, inquit, patiamur certis diebus à Ro-

mana